Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005369

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-10-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омелянчук Світлана Олегівна
2. Svitlana Omelianchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: літературознавство

Дата захисту: 13-10-2026

Спеціальність за освітою: Українська мова та література

Місце роботи здобувача: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16935

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01.27

Тема дисертації:

1. Європоцентризм у творчості Миколи Хвильового та Уласа Самчука.

2. . Eurocentrism in Literary Creativity of Mykola Khvylovy and Ulas Samchuk.

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена концептуалізації поняття європоцентризму та аналізу форм репрезентації концепту Європи в літературній думці, его-документах і в художній стратегії прози Миколи Хвильового й Уласа Самчука 1920–1940-х рр. У фокусі роботи – публіцистика Миколи Хвильового (цикли памфлетів «Камо грядеши», «Думки проти течії», «Апологети писаризму»), його епістолярій, «Повість про санаторійну зону», мала проза («Редактор Карк», «Арабески»); публіцистика й доповіді Уласа Самчука періоду МУРу, його щоденник 1941–1945 рр., романи «Кулак» та «На краю часу»; контекстуально – матеріали літературної дискусії 1925–1928 рр. і документи МУРу. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уперше в українському літературознавстві системно окреслено європоцентризм як категорію, інтегровану в літературознавство й інтерпретаційну модель на матеріалі української літератури 1920–1940-х рр.; зіставлено європоцентричні моделі Миколи Хвильового й Уласа Самчука як представників двох паралельних гілок

українського письменства – підрадянської та еміграційної; проаналізовано еґо-документи обох письменників (епістолярій Хвильового, щоденник Самчука 1941–1945 рр.) як джерело реконструкції їхніх уявлень про Європу; розглянуто топос санаторію в «Повісті про санаторійну зону» Миколи Хвильового в контексті європейського «санаторійного тексту» та концепції гетеротопії Мішеля Фуко; здійснено цілісний аналіз романів Уласа Самчука «Кулак» і «На краю часу» у світлі європоцентризму, зокрема інтерпретовано художній образ нансенівського паспорта як матеріального знаку європоцентричної свідомості вигнанця; уточнено зміст понять «окциденталізм», «психологічна Європа», «велика література» в застосуванні до української літератури досліджуваного періоду; набули подальшого розвитку студії літературної дискусії 1925–1928 рр., європейського проєкту МУРу та деколоніальні підходи в українському літературознавстві. Практична цінність роботи полягає в тому, що її матеріали й висновки можуть бути використані у викладанні університетських курсів історії української літератури ХХ століття, порівняльного літературознавства, спецкурсів і спецсемінарів із творчості Миколи Хвильового й Уласа Самчука, еміграційного письменства та деколоніальних студій; у підготовці підручників, посібників, коментарів до академічних видань творів обох письменників; у подальших наукових дослідженнях концепту Європи в українській літературі.

2. The dissertation is devoted to the conceptualization of Eurocentrism and to the analysis of the forms of representation of the concept of Europe in the literary thought, ego-documents and in the artistic strategy of prose of Mykola Khvylovy and Ulas Samchuk during the 1920–1940. The study focuses on Mykola Khvylovy's publicistic writings (the pamphlet cycles Kamo Hriadeshy, Thoughts against the Current (Dumky Proty Techii), and Apologists of Scribbling (Apologety Pysaryzmu), his correspondence, The Story about the Sanatorium Zone (Povist Pro Sanatoriinu Zonu), and his short prose Editor Kark (Redaktor Kark) and Arabesques (Arabesky); Ulas Samchuk's publicistic writings and MUR lectures, his 1941–1945 diary, and the novels Kulak and On the Edge of Time (Na Krayu Chasu); contextual attention is also given to the materials of the Literary Discussion of 1925–1928 and to the documents of the Artistic Ukrainian Movement (MUR). The scientific novelty of the dissertation lies in the fact that it is the first systematic study in Ukrainian literary scholarship to define Eurocentrism as a category integrated into literary studies and to develop it as an interpretative model based on the material of Ukrainian literature of 1920–1940; the dissertation compares the Eurocentric models of Mykola Khvylovy and Ulas Samchuk as representatives of two parallel branches of Ukrainian literature – under-soviet-era and emigration-related; examines the ego-documents of both writers (Khvylovy's correspondence and Samchuk's 1941–1945 diary) as source for reconstructing their conceptions of Europe; analyses the topos of the sanatorium in Khvylovy's The Story about the Sanatorium Zone (Povist Pro Sanatoriinu Zonu) in the context of the European "sanatorium text" and Michel Foucault's concept of heterotopia; provides the comprehensive interpretation of Samchuk's novels Kulak and On the Edge of Time (Na Krayu Chasu) from the perspective of Eurocentrism, including an interpretation the artistic emage of the Nansen passport as a material signifier of the exile's Eurocentric consciousness; refines the meanings of the concepts "Occidentalism", "psychological Europe", and "great literature" as applied to Ukrainian literature of the period under study; and further develops scholarship on the Literary Discussion of 1925–1928, the European project of MUR, and decolonial approaches in Ukrainian literary studies. The practical significance of this work lies in the fact that its findings and conclusions can be used in teaching university courses on the history of twentieth-century Ukrainian literature, comparative literary studies, specialised courses and seminars devoted to the works of Mykola Khvylovy and Ulas Samchuk, émigré literature and decolonial studies; in the preparation of textbooks, teaching materials, commentaries for scholarly editions of both authors' works; as well as in future research on the concept of Europe in Ukrainian literature.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Омелянчук, С. (2024). Топос санаторію в літературі: «Санаторійна зона» Миколи Хвильового в дискурсі українського й світового письменства. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія», 22(90), 149–152. DOI: 10.25264/2519-2558-2024-22(90)-149-152
- 2. Омелянчук, С. (2025). На перетині сюжетних доріг: Кременець і Рівне в романі «Кулак» Уласа Самчука. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія», 26(94), 139–141. DOI: 10.25264/2519-2558-2025-26(94)-139-141
- 3. Омелянчук, С. (2026). Літературно-критична рецепція роману «Кулак» Уласа Самчука в періодиці 1937 року. Волинь філологічна: текст і контекст, 41, 179–189. DOI: 10.29038/2304-9383.2026-41.ome
- 4. Омелянчук, С. (2026). Осмислення Європи періоду interbellum: на матеріалі роману «На Краю Часу» Уласа Самчука. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, Том 37 (76) № 3, 250–255. DOI: 10.32782/2710-4656/2026.3.1/39

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. ЖУЛИНСЬКИЙ Микола Григорович

2. Mykola Zshulynski

Кваліфікація: д. філол. н., професор, академік НАН України, 10.01.01, 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вірченко Тетяна Ігорівна

2. Tetiana I. Virchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"

Код за ЄДРПОУ: 02125131

Місцезнаходження: вул. Генерала Ляскіна, Лубни, Лубенський р-н., 37500, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вісич Олександра Андріївна

2. Oleksandra A. Visych

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1706-1147

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Швець Алла Іванівна

2. Alla I. Shvets

Кваліфікація: д. філол. н., с.н.с., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Василенко Вадим Сергійович
2. Vadym S. Vasylenko

Кваліфікація: к. філол. н., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417265

Місцезнаходження: вул. Михайла Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	ЛУЩІЙ Світлана Іванівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Лущій Світлана Іванівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Могаєнко Н.Л.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна